

СЕКЦІЯ «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА ТА ЛОГОПЕДІЯ»

УДК 616.831-008.434.5

Івахненко А.А.

канд. пед. наук, доц. ЗНТУ

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВИХ РОЗЛАДІВ У ХВОРИХ У ПОСТІНСУЛЬТНИЙ ПЕРІОД

В Україні щороку стається близько 140 тисяч випадків інсультів, тобто гострого порушення мозкового кровообігу, внаслідок якого виникає пошкодження частин головного мозку. З них 40% випадків закінчуються летально вже протягом 30 днів, а 50% пацієнтів зазнають інвалідизації [3; 4]. На сьогоднішній день порушення мовлення при інсульті є однією з основних причин інвалідизації населення й тривалої втрати працездатності.

Типовим для хворих, які зазнали інсульту, є явище афазії, тобто повної або часткової втрати мовлення, яка обумовлена локальним ураженням однієї або декількох мовленнєвих зон мозку. Це не просто втрата здібностей розмовляти, виражати свої думки усно, але й неможливість писати, читати, розуміти слова [3]. Афазія виникає внаслідок порушення мозкового кровообігу. На клінічну картину кожної з форм афазій впливають розміри вогнища ураження, його глибина, етіологія й етап захворювання. Існують різні класифікаційні системи афазичних порушень. Найпоширенішою серед них є нейропсихологічна класифікація О. Р. Лурія. Він виокремлює шість основних форм афазій: моторні афазії аферентного й еферентного типу, динамічну, сенсорну (акустико-гностичну), акустико-мнестичну й семантичну афазії [2].

Аферентна моторна афазія виникає при ураженні задніх постцентральных відділів рухливого аналізатора нижніх тім'яних відділів. Основним фактором цієї форми афазії є порушення кінестетичної основи мовлення. Це веде хворого до неможливості вимовити окремий звук, тому що звуки, близькі за змістом і способом виникнення, заміщуються один одним. У такий спосіб мовлення хворого відсутнє, або дуже обмежене в обсязі [4].

Еферентна моторна афазія виникає при ураженні задньолобних відділів кори головного мозку – 44 поле, зона Брока. Основним фактором цієї форми афазії є порушення кінетичної організації мовлення. Страждає плавне мовлення через патологічну інертність артикуляторних актів. У результаті чого мовлення стає розірваним, супроводжується застряганням на будь-яких фрагментах висловлювання [1; 4].

Динамічна афазія виникає при ураженні відділів мозку, які розташовуються спереду від зони Брока й додаткової «зони Пенфілда».

Основним фактором цієї форми афазії є порушення внутрішнього мовлення. Згідно з досліддами, які були проведені Т.В. Ахутіною, динамічна афазія характеризується порушенням функції мовленнєвого програмування, у зв'язку з чим хворі користуються готовими мовленнєвими штампами, або порушенням граматичного структурування – у важких випадках це проявляється у вигляді «телеграфного стилю» у мовленні хворих [2; 4].

Сенсорна (акустико-гностична) афазія виникає при ураженні задньої третини верхньої скроневої звивини – 22 поле, зона Верніке. Основним фактором цієї форми афазії й порушення розуміння мовлення є порушення фонематичного слуху, яке веде до дефектів сприйняття звуків на слух. У цьому разі в мовленні хворих з'являється логорея, вербальні й літеральні парафазії [4].

Акустико-мнестична афазія виникає при ураженні середньої скроневої звивини – 21, 37 поля. Основним фактором цієї форми афазії є порушення слухо-мовленнєвої пам'яті, слабкість акустичних слідів. Це призводить до труднощів розуміння розгорнутих видів мовлення, в особистій мові хворих виявляється словниковий дефіцит [1; 4].

Семантична афазія виникає при ураженні стику скроневої й тім'яно-потиличної частки домінантної по мові півкулі головного мозку. Основним фактором цієї афазії є порушення розуміння логіко-граматичних конструкцій, які відображують одночасний симультанний аналіз і синтез явищ. Спостерігаються специфічні труднощі при пошуках потрібного слова або довільного називання предмету [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Визель Т. Г. Основы нейропсихологии : учебник для студен- тов вузов / Т. Г. Визель. — М.: АСТ: Астрель, 2005. — С. 223—227.
2. Лурия А. Р. Высшие корковые функции человека / А. Р. Лу- рия. — СПб.: Питер, 2008. — 485 с.
3. Манвелов Л. С. Инсульт / Л. С. Манвелов, А. С. Кадыков. — М.: В. Секачев, 2004. — 189 с.
4. Філіпова Т. В. Мовленнєві порушення при афазіях/ Т. В. Філіпова // Український вісник психоневрології. – Харків, 2014. - Т. 22. – Вип. 1 (78). – С. 138-141.